

Onze jongens in Tilburg

Een dubbele kijk op een rapport over gevangenisuur

Zestien maanden geleden, in februari 2010 was het zover. Een eerste contingent Belgische gedetineerden zakte af naar het Nederlandse Tilburg waar de Belgische regering voor hen een gevangenis had gehuurd, bewakingspersoneel inclusief. Hiermee werd werk gemaakt van de overeenkomst tussen beide landen, die een jaar eerder Minister van justitie De Clerck in het Belgische parlement werd aangekondigd en gemotiveerd. Deze gevangenis-export was immers meer dan een origineel idee van een land op zoek naar een Europese primeur. De Belgisch Nederlandse samenwerking leek integendeel de logica zelf. Waar Nederland geplaagd zit met een overcapaciteit van ongeveer 2000 gevangiscellen, kampen de Belgische gevangenis met een chronisch probleem van overbevolking. De nood aan duurzame oplossingen met betrekking tot de instroom, de uitstroom of de eigenlijke celcapaciteit gericht op het beheersen van de penitentiaire bevolking wordt breed erkend. In afwachting hiervan lijkt een tijdelijke gevangenisuur op het eerste zicht een galante oplossing. Bij het tot stand komen van de samenwerking tussen België en Nederland werd er gesproken van een groep van vijfhonderd gedetineerden en een bedrag van dertig miljoen euro. Op het politieke forum was vooral de verhouding tussen deze beide cijfers voorwerp van discussie. In de media werd hier en daar ook enige bezorgdheid geopperd aangaande een geheel andere verhouding. De Tilburgse gevangenisuur werd hierbij geplaatst tegenover de door de opeenvolgende Ministers van justitie van de afgelopen jaren geproclameerde inzet op de humanisering van de strafuitvoering. Eén en ander deed echter niets af aan de relatieve consensus dat er rond de overbevolkingsproblematiek hoe dan ook iets diende te gebeuren, en liefst zo snel mogelijk. En een humaner of goedkoper plan bleek niet metéén voorhanden.

Waar het gevangeniswezen over het algemeen in onze nieuwsberichten de voorbije jaren een vertrouwd item is geworden, bleef het rond de gevangenis van Tilburg de voorbije maanden opmerkelijk stil. Buiten enkele echo's aangaande slechte voeding en een moeilijke bezoekregeling bleven signalen over Tilburg uit. De schaarse berichten werden bovendien overstemd door deze over de op stapel staande gevangenisbouw. Het was de Minister van justitie zelf die begin dit jaar de stilte doorbrak met de aankondiging van de uitbreiding van de Tilburgse capaciteit met een bijkomende 150 gedetineerden. Ongeveer gelijktijdig pakte 'Fatik' uit met een interview met de (Belgische) directeur van de instelling. Net voor de start van de zomervakantie schetste het rapport van de Liga's voor de Mensenrechten en het Internationaal Observatorium van de Gevangenis (IOG)²

* Respectievelijk wetenschappelijk medewerker (FWO) Vakgroep Criminologie, Vrije Universiteit Brussel (bart.claes@vub.ac.be) en assistent Vakgroep Sociale Agogiek, Universiteit Gent (leo.vangarsse@ugent.be), tevens als vrijwillig wetenschappelijk medewerker verbonden aan het Leuven Instituut voor Criminologie.

¹ L. Robert, 'Belgische straffen, Nederlandse tralies. Fatik sprak met Frank Schoeters, directeur van de Penitentiaire Inrichting van Tilburg', *Fatik*, 2011, 129, 15-23.

² Liga voor Mensenrechten en Observatoire International des Prisons, *Nota naar aanleiding van bezoek aan Tilburg*, ongepubliceerd rapport, 2011, 31p.

een nog concreter beeld van de alledaagse praktijk in de Tilburgse gevangenis. Vooral het tekort aan hulp- en dienstverlening tot de voorbereiding van de maatschappelijke re-integratie werd op de korrel genomen. De observaties en bemerkingen in het rapport zijn alleszins van die aard om de aandacht van de buitenwereld, voor zover verslapt, weer aan te scherpen.

De twee voorliggende bijdragen hebben allerminst tot doel het rapport van de Liga's voor de Mensenrechten en het Internationaal Observatorium van de Gevangenen samen te vatten of puntsgewijs aan een bespreking te onderwerpen. Veeleer gaat het om de vraag hoe dit rapport in zijn algemene inhoud en 'teneur' te plaatsen valt in ontwikkelingen rond de overbevolkingsproblematiek. Het antwoord op deze vraag is in hoge mate afhankelijk van het bij de lectuur gehanteerde perspectief. De toedracht over 'onze jongens in Tilburg' blijkt uiteenlopende reflecties en vragen te kunnen oproepen. Dat zal ook blijken in het hier volgende tweeluik. Een penologische benadering wordt er naast een sociaal-politieke geplaatst. De onderliggende oproep betreft dan ook een 'open lezing' van het liga-rapport en van de reacties erop. Anders gezegd: de auteurs dagen de lezer uit niet alleen de inhoud ervan maar meteen ook de eigen invalshoek tot voorwerp van reflectie te nemen.